

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

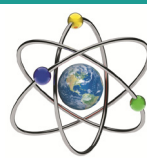
№10(3)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 224 sahifa,
13-oktyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (Phd), dotsent

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Karimova E.G. – Sotsiologiya fanlari nomzodi, dotsent
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Raxmonova Z. A. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Sayimova D. K. – texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ashurov Ramzidin Ramazonovich – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Preschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Rakhmonova Z.A. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Sayimova D. K. – Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Axborotlashgan jamiyatda xalq o'yinlari orqali shaxsni tarbiyalashning pedagogik imkoniyatlari	10
<i>Abdullayeva Maryambibi Djumaniyazovna</i>	
Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish sharoitida talabaning axborot xavfsizligi kompetensiyasi: tushunchaning chegaralari va tarkibi	16
<i>Mustafoyev Shahzod Mamanazar o'g'li</i>	
Navoiy viloyati ziyoratgohlari tarixi va ularning aholi hayotida tutgan o'rni	21
<i>Nazarova Nozima Narzulloyevna</i>	
Fransuz tilidagi predloglar va o'zbek tilidagi kelishik qo'shimchalarining qiyosiy tahlili	26
<i>Ro'zimova Yulduz Farhodovna</i>	
Umumta'lim maktab direktorlari emotsional intellektining boshqaruv faoliyatidagi ahamiyati	30
<i>Rustamova Barno Abduxalilovna</i>	
Kikbokschilda motivatsion omillar va musobaqa faoliyati samaradorligini takomillashtirish metodikasi: nazariy-tahliliy asoslash	34
<i>Mamaraximov Azim Karakulovich</i>	
Pedagogik diagnostikaning umumiy metodlari va ularning ta'lim jarayonidagi ahamiyati	39
<i>Daminova Shoxista Farxodovna</i>	
Dual ta'lim muhitida bo'lajak o'qituvchilarni inklyuziv ta'lim faoliyatiga tayyorlashning nazariy-metodologik asoslari	45
<i>Oybekova Shukrona Oybek qizi</i>	
O'qish savodxonligini rivojlantirishda sun'iy intellekt asosidagi individual ta'lim texnologiyalarini takomillashtirish	51
<i>Abduvaliyeva Gulchexra Mamadjon qizi</i>	
Abu Rayhon Beruniy ilmiy merosi asosida talabalarda kartografik kompetentlikni rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	56
<i>Kazakbayeva Muhabbat Turabayevna</i>	
Brayl yozuvi ko'zi ojiz shaxslarning inklyuziv imkoniyatlarini ta'minlashning muhim vositasi sifatida	62
<i>Panjiyev Shokir Zokir o'g'li</i>	
Дидактический потенциал подкастов в обучении русскому языку студентов	67
<i>Ибрагимова Нилуфар Туйчиевна</i>	
Maxsus ta'lim tizimida differensiallashtirilgan va individuallashtirilgan o'qitishning metodik asoslari	72
<i>Karimova Nilufar Boltaboyevna</i>	
Xorijiy til o'qituvchilarida kasbiy so'nish namoyon bo'lishining psixologik xususiyatlari	78
<i>Matchanova Dilorom Karimovna</i>	
Raqamli ta'lim ekotizimi asosida talabalarning mustaqil ta'lim faoliyatini tashkil etishning pedagogik asoslari	83
<i>Otamuratov Maqsudbek Shonazarovich</i>	
Yunon-rim kurashchilarining texnik-taktik tayyorgarligini individuallashtirish: pedagogik model va zamonaviy baholash metodikasi	87
<i>Po'latjonov Shoxzod Avazjon o'g'li</i>	
Buyrak hujayrali saratonini erta aniqlashda ultratovush tekshiruvining diagnostik imkoniyatlari	92
<i>Saydamatov Hayitboy Ulug'bek o'g'li</i>	
Проблемы и перспективы подготовки специалистов сферы искусств и культуры в ситстеме высшего образования	96
<i>Кошелева Антонина Фёдоровна</i>	
Sun'iy intellekt texnologiyalari sharoitida ta'limning insonparvarlik paradigmasini rivojlantirishning nazariy-metodologik asoslari	99
<i>Yaqubova Dinora Bahodirovna</i>	

Behbudiyning ta'lim-tarbiya sohasidagi qarashlari va o'qitish metodlari	104
Islomova Lola Abdig'ani qizi	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarida lingvomadaniy kompetensiyani shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	110
Djabbarova Feruza Azamovna	
The Role of Phonation Energy Efficiency in Sound Changes	114
Baxramova Shaxnoza Erkinovna	
Mustaqillik yillarida ichki migratsiyaning shakllanish jarayonlari.....	119
Mo'minov Ziyovuddin Bakirjon o'g'li	
Raqamli ta'lim davrida bo'lajak o'qituvchilarda mustaqil ta'lim trayektoriyasini loyihalash: "pedagogik mahorat" fani misolida	123
Shabdullayeva Lazokatxon Orifbekovna	
Современные подходы к управлению образовательным учреждением: теоретические основы и особенности реализации.....	128
Джуманиязова Дильбар Азатовна	
Ko'zi ojiz o'quvchilarga funksiyalar grafiklarini o'rgatishda ko'p sezgili ta'lim yondashuvlaridan foydalanish.....	132
Abdullayev Umid Amrilloevich	
Oliy ta'lim muassasalarida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy kompetentligini takomillashtirishning tashkiliy-pedagogik omillari	139
G'oyibnazarov Rahmatilla	
Inklyuziv ta'limda fanlarni o'qitishda maxsus pedagog faoliyati.....	144
Hurriyat Yoqubova	
Modelling the Semantic Field of Ma'naviyat in a Specialised Parallel Corpus: Theoretical and Methodological Foundations of Cross-Genre Discourse Analysis	149
Mukhlisa Chorjeva Jumamurodovna	
Zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari asosida masofaviy axborot-kutubxona xizmatlari samaradorligini oshirish metodikasi.....	154
G'oyibova Sayyora	
Talabalarda psixologik reziliientlikni takomillashtirishning emotsional-kognitiv determinantlari	160
Hayitova Oydinniso Aliyevna	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarini inklyuziv ta'lim sharoitida samarali faoliyatga tayyorlash metodikasini takomillashtirish.....	164
Mamasiddikova Maftuna Akbarjon qizi	
Fizika ta'limida muammoli masalalarni yechish ko'nikmalarini rivojlantirishning pedagogik strategiyalari	168
Ostonova Malika Uktam qizi	
Texnika oliy ta'lim muassasalarida matematika fanlarini o'qitish metodikasini raqamli ta'lim texnologiyalari asosida takomillashtirish	173
Vahobov Mehroj Alisher o'g'li	
Tarbiya, ta'lim, rivojlanish va shakllanish kategoriyalarining mazmun-mohiyati va o'zaro munosabati	178
Xodjayeva Munisa Utkur qizi	
Birlamchi sog'liqni saqlash tizimida bo'lajak oilaviy shifokorlarning boshqaruvchanlik kompetensiyalari texnologiyasini shakllantirish	183
Abduvaxobova Nozima Raxmanovna	
Uchburchak o'rta chizig'ining xossasini o'qitish va undan kelib chiqadigan dastlabki xulosalar	189
E. E. Jumayev, O'. X. Aytuvganov	
Maktabgacha ta'limda musiqmashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etishning nazariy-metodologik asoslari	195
G'ulomova Muslimaxon Ahmadillo qizi	
Teaching Medical Terminology Through Data-Driven Learning: A Corpus-Informed Model for English for Medical Purposes.....	199
Isomiddinova Diyora Qutbiddin qizi	

Jismoniy tarbiya yo'nalishidagi oliy ta'lim muassasalari talabalarining jismoniy tayyorgarlik tizimida gimnastika mashqlarini qo'llash metodikasining o'ziga xos xususiyatlari.....	209
Karimov Duysenbay Djienbaevitch	
Filolog talabalarga ingliz va malay tillarini o'qitishda sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari	213
Yuldashev Azim Abdurahmonovich	
Qozoq, rus, o'zbek va ingliz tillarida sotsiolingvistik terminlarning tarjimasi: terminologik ekvivalentlikning qiyosiy tahlili.....	218
Yuldasheva Mahzuna Omonullayevna	

MAKTABGACHA TA'LIMDA MUSIQMASHG'ULOTLARINI RAQAMLI TA'LIM RESURSLARI ASOSIDA TASHKIL ETISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI

G'ulomova Muslimaxon Ahmadiillo qizi

Andijon davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim kafedrası stajyor-o'qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada maktabgacha ta'lim tashkilotlarida musiqa mashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etishning nazariy va metodologik asoslari yoritilgan. Raqamli ta'lim resurslarining maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy idroki, ritmni his etishi, eshitish qobiliyati, ijodiy faolligi va estetik didini rivojlantirishdagi pedagogikimkoniyatlari tahlil qilingan.

Shuningdek, musiqa mashg'ulotlarida audio, video, animatsion materiallar, interaktiv topshiriqlar va multimedia vositalaridan foydalanishning didaktik imkoniyatlari ochib berilgan. Raqamli resurslardan foydalanishda bolaning yosh va psixofiziologik xususiyatlarini hisobga olish, pedagogning metodik kompetensiyasi hamda raqamli kontentning pedagogik maqsadga muvofiqligi muhim shartlar sifatida asoslangan.

Kalit so'zlar: maktabgacha ta'lim, musiqa mashg'ulotlari, raqamli ta'lim resurslari, raqamli pedagogika, musiqa metodikasi, multimedia, musiqiy qobiliyat, musiqiy idrok, interaktiv ta'lim, pedagogik texnologiya.

Abstract: This article examines the theoretical and methodological foundations of organizing music activities in preschool education pedagogical potential of audio, video, multimedia and interactive resources for developing preschool children's musical perception, sense of rhythm, auditory abilities, creativity and aesthetic taste is analyzed. The article substantiates the importance of considering children's age and psychophysiological characteristics, the pedagogical appropriateness of digital content and teachers' methodological competence when integrating digital resources into music education.

Key words: preschool education, music activities, digital educational resources, digital pedagogy, music methodology, multimedia, musical abilities, interactive learning.

Аннотация: В статье рассматриваются теоретико-методологические основы организации музыкальных занятий в дошкольном образовании на основе цифровых образовательных ресурсов. Раскрываются педагогические возможности аудио-видео, мультимедийных и интерактивных ресурсов в развитии музыкального восприятия, чувства ритма, слуховых способностей, творческой активности и эстетического вкуса детей дошкольного возраста. Обоснована необходимость учета возрастных и психофизиологических особенностей детей, педагогической целесообразности цифрового контента и методической компетентности педагога.

Ключевые слова: дошкольное образование, музыкальные занятия, цифровые, образовательные ресурсы, цифровая педагогика, музыкальная методика, мультимедиа, музыкальные способности, интерактивное обучение.

KIRISH

Bugungi kunda ta'lim jarayonining raqamlashtirilishi pedagogik faoliyatning mazmuni, shakllari va metodlarini yangilashni talab qilmoqda. Raqamli texnologiyalar ta'lim jarayoniga faqat texnik vosita sifatida emas, balki faoliyatini faollashtiruvchi va pedagogik jarayonni individuallashtirishga xizmat qiluvchi vosita sifatida kirib kelmoqda. Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish alohida metodik yondashuvni talab qiladi. Maktabgacha yoshdagi bolalarning ta'lim faoliyati ko'proq o'yin, tasvir, musiqa, harakat va bevosita faoliyat orqali tashkil etiladi.

Maktabgacha ta'limda musiqa mashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etish, avvalo, ta'lim mazmunini zamonaviy pedagogik talablar asosida boyitishni nazarda tutadi. Raqamli texnologiyalarning ta'lim jarayoniga kirib kelishi musiqa mashg'ulotlarini yanada ko'rgazmali, interaktiv va bolalarning yosh xususiyatlariga mos tarzda tashkil etish imkonini bermoqda. Ayniqsa, audio va videomateriallar, animatsiyalar, multimedia

taqdimotlari hamda interaktiv topshiriqlardan foydalanish bolalarning musiqiy faoliyatga qiziqishini qo'llab-quvvatlashga xizmat qiladi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarda musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish jarayoni ularning bevosita faol ishtirokini talab etadi. Shu sababli musiqa mashg'ulotlarida faqat tayyor musiqiy materialni tinglatish bilan chegaralanib qolmasdan, bolalarni tinglash, kuylash, ritmik harakat qilish, musiqiy obrazlarni tasvirlash va ijodiy topshiriqlarni bajarishga jalb etish muhimdir. Raqamli ta'lim resurslari ana shunday faoliyatlarni tashkil etishda qo'shimcha didaktik imkoniyat yaratadi.

Raqamli resurslardan foydalanishning muhim jihatlaridan biri - musiqiy materialni turli shakllarda taqdim etish imkoniyatidir. Masalan, musiqa asarini audio shaklda tinglash bilan bir qatorda, unga mos videotasvir yoki animatsiyadan foydalanish bolaning musiqiy obrazni yaxlit idrok etishiga yordam beradi. Musiqiy-ritmik mashqlarni esa videomateriallar orqali namoyish etish bolalarga harakatlarni kuzatish va takrorlash imkonini beradi.

Bunda pedagogning vazifasi raqamli vositalarni shunchaki texnik vosita sifatida qo'llash emas, balki ularni mashg'ulotning maqsad va vazifalariga muvofiq tanlashdan iborat. Raqamli resursning mazmuni bolaning yoshiga, psixologik xususiyatlariga va musiqiy tayyorgarlik darajasiga mos bo'lishi lozim. Shuningdek, raqamli materiallardan foydalanish davomiyligi ham pedagogik jihatdan maqbul darajada tashkil etilishi zarur. Raqamli ta'lim resurslarining musiqa mashg'ulotlaridagi didaktik imkoniyatlari.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Maktabgacha ta'limda musiqa mashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etish masalasi maktabgacha pedagogika, musiqiy tarbiya metodikasi, yosh psixologiyasi va ta'limni raqamlashtirishga oid ilmiy qarashlar bilan chambarchas bog'liq. Mazkur yo'nalishdagi manbalarni tahlil qilish raqamli vositalardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari bilan bir qatorda, ularni bolaning yoshi va mashg'ulot maqsadiga mos tanlash zarurligini ko'rsatadi.

Bola rivojlanishi va ta'lim faoliyatiga oid nazariy qarashlarda L.S. Vigotskiyning rivojlanishning ijtimoiy-madaniy omillari hamda kattalar bilan hamkorlikdagi faoliyatning ahamiyati haqidagi g'oyalari muhim o'rin tutadi. A.N. Leontyevning faoliyat nazariyasi esa bolaning bilim va ko'nikmalari faol ishtirok, amaliy harakat va maqsadli faoliyat jarayonida shakllanishini tushuntirishga yordam beradi. Ushbu yondashuvlar musiqa mashg'ulotlarida bolani faqat tinglovchi sifatida emas, balki kuylash, ritmik harakat, musiqani farqlash va ijodiy topshiriqlarni bajarishda faol qatnashuvchi sifatida tashkil etish muhimligini asoslaydi.

Maktabgacha ta'limning mazmuni va tashkil etilishiga oid O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni hamda maktabgacha ta'lim va tarbiyaning davlat standartlariga oid me'yoriy hujjatlar tadqiqot uchun muhim manba hisoblanadi. "Ilk qadam" davlat o'quv dasturida belgilangan rivojlanish yo'nalishlari va ta'limiy faoliyat tamoyillari musiqa mashg'ulotlarini bolaning umumiy rivojlanishi bilan bog'liq holda rejalashtirish uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu hujjatlarning tegishli amaldagi tahriri va nashr ma'lumotlari maqolaning yakuniy bibliografiyasida aniq ko'rsatilishi lozim.

Ta'limda raqamli texnologiyalardan foydalanish bo'yicha xalqaro manbalardan UNESCOning 2023-yilda e'lon qilingan "Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms?" hisoboti alohida ahamiyatga ega. Hisobotda texnologiyalar ta'lim maqsadlariga xizmat qilishi, ulardan foydalanish esa ta'lim oluvchilarning ehtiyojlari, sharoit va pedagogik maqsadga muvofiqlik bilan baholanishi kerakligi yoritilgan. Bu yondashuv maktabgacha ta'limda raqamli vositalarni shunchaki ko'rgazmali bezak sifatida emas, balki muayyan musiqiy-pedagogik vazifani bajaruvchi resurs sifatida tanlash zarurligini ko'rsatadi.

Musiqa mashg'ulotlariga audioyozuvlar, videomateriallar, animatsiyalar, multimedia taqdimotlari va interaktiv topshiriqlarni kiritish musiqiy materialni turli shakllarda taqdim etish imkonini beradi. Masalan, musiqa tinglashda tovush va tasvirni uyg'unlashtirish musiqiy obrazni muhokama qilishga, ritmik harakat namunasini ko'rsatish esa bolalarning harakatlarni kuzatib, takrorlashiga yordam berishi mumkin. Biroq bu imkoniyatlar raqamli vositaning o'zi avtomatik ravishda samarali natija beradi degani emas: natija mashg'ulot mazmuni, pedagogning metodik tayyorgarligi, bolaning faol ishtiroki va resursdan foydalanish davomiyligiga ham bog'liq.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tahlil qilingan nazariy va me'yoriy manbalar mazkur mavzuning bir necha jihatini asoslashga yordam beradi:

- musiqiy faoliyatni bolaning yosh xususiyatlariga mos tashkil etish;
- raqamli kontentni pedagogik maqsad asosida tanlash;
- tinglash, kuylash, ritmik harakat va ijodiy faoliyatni o'zaro uyg'unlashtirish;
- pedagogning raqamli-metodik kompetensiyasini rivojlantirish.

Shu bilan birga, aynan maktabgacha ta'lim tashkilotlaridagi musiqa mashg'ulotlari uchun raqamli resurslarni tanlash mezonlari, ulardan foydalanishning izchil metodik modeli va natijalarni baholash ko'rsatkichlarini yanada aniq ishlab chiqish zarur. Ushbu masalalar maqolada ko'rib chiqilayotgan muammoning ilmiy-amaliy yo'nalishini belgilaydi.

Musiqa mashg'ulotlarida raqamli ta'lim resurslaridan foydalanish bir qator didaktik imkoniyatlarni yuzaga keltiradi. Jumladan, ular:

- musiqiy materiallarni audio va vizual shaklda taqdim etish;
- bolalarning mashg'ulotga bo'lgan qiziqishini oshirish;
- musiqiy asarlarni idrok etishni ko'rgazmali tashkil etish;
- musiqiy-ritmik harakatlarni namuna asosida bajarish;
- interaktiv topshiriqlar orqali bolalarning faol ishtirokini ta'minlash;
- musiqiy obrazlarni turli vositalar yordamida ifodalash;
- pedagogning mashg'ulot uchun didaktik materiallarni tezkor tayyorlashiga yordam berish imkonini beradi.

Raqamli resurslardan foydalanish, ayniqsa, musiqa tinglash jarayonida samarali natija berishi mumkin. Musiqa asarining xarakterini bolaga faqat og'zaki tushuntirishdan ko'ra, uni audio va vizual materiallar bilan uyg'unlashtirish musiqiy obrazni idrok etishni osonlashtiradi. Masalan, tabiat haqidagi musiqiy asarni tinglash jarayonida tabiat manzaralarini aks ettiruvchi tasvirlardan foydalanish bolaning musiqiy obrazni tasavvur qilishiga yordam beradi.

Shuningdek, raqamli resurslar orqali ritmni his qilishga yo'naltirilgan turli mashqlarni tashkil etish mumkin. Pedagog musiqa ritmiga mos harakatlarni video orqali ko'rsatishi, bolalar esa ularni takrorlashi mumkin. Bunday faoliyat bolalarning eshitish, ko'rish va harakat faoliyatini o'zaro uyg'unlashtiradi.

Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishda raqamli resurslardan foydalanish. Musiqiy qobiliyatlarni rivojlantirish maktabgacha ta'limdagi musiqa mashg'ulotlarining asosiy vazifalaridan biridir. Musiqiy qobiliyat tushunchasi musiqani idrok etish, musiqiy eshitish, ritmni his qilish, musiqiy xotira va ijodiy faollik kabi o'zaro bog'liq jihatlarni qamrab oladi.

Raqamli ta'lim resurslari mazkur qobiliyatlarni rivojlantirish uchun turli imkoniyatlarni yaratadi. Masalan, turli xarakterdagi musiqa asarlarini tinglash orqali bolalar musiqa kayfiyatidagi farqlarni aniqlashga o'rganadilar. Ritmikideomashqlaresa ritmni his qilish va harakatlarni musiqa sur'atiga moslashtirishga yordam beradi.

Interaktiv topshiriqlar orqali bolalarga "Musiqaning xarakterini top", "Qaysi cholg'u asbobi yangramoqda?", "Ritmni takrorla" kabi topshiriqlar berish mumkin. Bunday mashqlar bolalarning musiqiy eshitishi va diqqatini rivojlantirish bilan birga, ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Biroq raqamli resurslardan foydalanish jarayonida pedagogik maqsad ustuvor bo'lishi kerak.

Har qanday video, animatsiya yoki interaktiv material mashg'ulotga faqat uning mazmuniy va didaktik vazifaga mosligi aniqlangandan keyin kiritilishi maqsadga muvofiq. Aks holda texnologiya ta'lim vositasidan ko'ra chalg'ituvchi omilga aylanishi mumkin. Mazkur tadqiqotda maktabgacha ta'limda musiqa mashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etishning nazariy va amaliy jihatlarni aniqlash maqsadida ilmiy-pedagogik adabiyotlarni tahlil qilish, kuzatish, suhbat, pedagogik tajriba-sinov hamda natijalarni tahlil qilish metodlaridan foydalanish nazarda tutiladi.

Tadqiqotning metodologik asosini tizimli, shaxsga yo'naltirilgan, faoliyatga asoslangan va kompetensiyaviy yondashuvlar tashkil etadi. Mazkur yondashuvlar musiqa mashg'ulotlarida bolaning faol ishtirokini ta'minlash, uning individual imkoniyatlarini hisobga olish va raqamli resurslardan maqsadli foydalanishni nazarda tutadi.

TAHLIL VA NATIJALAR

O'rganishlar shuni ko'rsatadiki, musiqa mashg'ulotlariga raqamli ta'lim resurslarini pedagogik maqsad asosida kiritish mashg'ulot mazmunini boyitish va bolalarning faol ishtirokini qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Ayniqsa, audio, video, animatsion va interaktiv materiallarning uyg'unligi musiqiy faoliyatning turli shakllarini tashkil etishda qulay metodik vosita bo'lib xizmat qiladi.

Shu bilan birga, raqamli resurslardan foydalanish samaradorligi bir nechta omillarga bog'liq. Jumladan, resursning bolaning yoshiga mosligi, mazmunining pedagogik maqsadga muvofiqligi, materialdan foydalanish davomiyligi, pedagogning raqamli kompetensiyasi va mashg'ulotning umumiy metodik tuzilishi muhim ahamiyatga ega. Demak, raqamli texnologiyalarni musiqa mashg'ulotlariga joriy etishda asosiy e'tibor texnologiyaning o'ziga emas, balki uning qanday pedagogik vazifani hal qilishiga qaratilishi lozim. Bu yondashuv raqamli vositalardan foydalanishni maqsadli, tizimli va metodik jihatdan asoslangan holda tashkil etish imkonini beradi.

Maktabgacha ta'limda musiqa mashg'ulotlarini raqamli ta'lim resurslari asosida tashkil etish zamonaviy ta'lim jarayonining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Raqamli resurslardan maqsadli foydalanish musiqa mashg'ulotlarining mazmunini boyitish, musiqiy materiallarni ko'rgazmali va interaktiv tarzda taqdim etish hamda bolalarning musiqiy faoliyatdagi ishtirokini qo'llab-quvvatlash imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijasida musiqa mashg'ulotlarida audio, video, animatsiya, multimedia va interaktiv topshiriqlardan foydalanishning pedagogik imkoniyatlari aniqlandi. Shuningdek, raqamli resurslarni tanlashda maktabgacha yoshdagi bolalarning yosh va psixologik xususiyatlari, mashg'ulotning maqsadi hamda musiqiy faoliyat mazmunini hisobga olish zarurligi asoslandi.

Xulosa qilib aytganda, raqamli ta'lim resurslari an'anaviy musiqa mashg'ulotlarini almashtiruvchi vosita emas, balki ularni metodik jihatdan boyituvchi va bolalarning musiqiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlovchi pedagogik vosita sifatida qaralishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni.
2. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim va tarbiya sohasiga oid davlat me'yoriy hujjatlari.
3. Maktabgacha ta'lim pedagogikasi bo'yicha darslik va o'quv qo'llanmalar.
4. Musiqa ta'limi metodikasi bo'yicha ilmiy-metodik adabiyotlar.
5. Raqamli pedagogika va ta'lim texnologiyalariga oid ilmiy tadqiqotlar.
6. Maktabgacha yoshdagi bolalarning musiqiy qobiliyatlarini rivojlantirishga oid ilmiy-metodik manbalar
7. UNESCO. Global Education Monitoring Report 2023: Technology in Education: A Tool on Whose Terms? Paris: UNESCO, 2023.
8. Vigotskiy L.S. Mind in Society: The Development of Higher Psychological Processes. Cambridge, MA: Harvard University Press, 1978.
9. Leontyev A.N. Activity, Consciousness, and Personality. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1978.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №10(3)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.